

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **F. R.**, zastoupen Mgr. Vilémem Vinopalem, advokátem se sídlem Bratranců Veverkových 396, Pardubice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 6. 2021, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 17. 5. 2022, č. j. 36 Ad 5/2021 - 103,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Vilému Vinopalovi, advokátovi, **se přiznává** odměna ve výši 1 573 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a rozsudek krajského soudu

[1] Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím ze dne 8. 2. 2021, č. j. X, nepřiznala žalobci invalidní důchod, i přes to, že byl uznán invalidním pro invaliditu prvního stupně pro dobu od 19. 3. 2018, neboť z důvodu nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost o 40 %. Nesplnil však podmínku získání potřebné doby pojištění ve smyslu § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

[2] Žalovaný nevyhověl odvolání žalobce a prvostupňové rozhodnutí potvrdil rozhodnutím ze dne 8. 6. 2021, č. j. X.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou podanou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“), který ji v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Především za účelem určení data vzniku invalidity si soud vyžádal od posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, odbor posudkové

služby v Hradci Králové, vypracování posudku o zdravotním stavu žalobce. Z něj vyplynulo, že v případě žalobce se jedná o invaliditu prvního stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Posudková komise, v níž byl přítomen lékař z oboru interního lékařství, shledala u žalobce zdravotní postižení uvedené v kapitole IX, odd. B, položka 3, písm. c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., pro které mu byla stanovena míra poklesu pracovní schopnosti na 40 %. Datum vzniku invalidity bylo stanoveno k 19. 3. 2018. Nebylo prokázáno těžké mentální postižení, rovněž nebylo prokázáno těžké funkční postižení páteře a nosných kloubů ani nervového vedení.

[4] Krajský soud pak dospěl k závěru, že posudek posudkové komise splňuje veškeré náležitosti dané zákonem a je přezkoumatelný. K určenému datu vzniku invalidity byl žalobce ve věku 45 let a potřebná doba pojištění dle § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění tak činila 5 let za rozhodné období. Soud pak ověřil výpočty potřebné doby pojištění dle osobního listu důchodového pojištění a zjistil, že informace z něho získané odpovídají výpočtům doby dle dnů a závěrům uvedeným v rozhodnutí žalované. Žalobce jako žadatel o přiznání nároku na invalidní důchod nesplnil potřebnou dobu pojištění ve smyslu § 40 odst. 2 s použitím odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, jež je podstatnou podmínkou pro přiznání důchodu.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Nesouhlasil s posouzením okamžiku vzniku invalidity, neboť z obsahu dřívějších zdravotních zpráv plyne, že jeho zdravotní problémy trvají delší dobu. Již v roce 1997 byl přezkumnou komisí Okresní vojenské správy Pardubice shledán trvale neschopným k vojenské činné službě. Žalovaný se tedy nedostatečně zabýval okamžikem vzniku invalidity, což vedlo k chybnému posouzení potřebné doby pojištění. Stěžovatel se celý život potýkal se zdravotními obtížemi, navštěvoval zvláštní školu v Pardubicích a je u něj výrazně snížen inteligenční kvocient.

[7] Samotné snížení inteligenčního kvocientu a mentální retardace pak představují onemocnění, které odpovídá některému stupni invalidity. Neexistence lékařských zpráv, které byly vlivem času skartovány, nemůže být přičítána k jeho tíži. V letech 1994 – 1996 se účastnil důchodového pojištění jako osoba samostatně výdělečně činná, pokud by tedy byl uznán invalidním již k datu 2. 4. 1997, splnil by potřebnou dobu pojištění. Taktéž nesouhlasil s hodnocením posudkového lékaře, který přes celou řadu jeho dalších onemocnění nezohlednil mnohost jeho zdravotních postižení a nezvýšil horní hranici míry poklesu pracovních schopností o 10%.

[8] Stěžovatel také považoval napadené rozhodnutí za rozporné s čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jelikož postup žalované a krajského soudu k výkladu potřebné doby pojištění byl příliš formalistický. Není totiž v jeho silách, aby splnil potřebnou dobu důchodového pojištění.

pokračování

[9] Dále namítal nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, jelikož se nijak nevypořádal s jeho námitkami vůči závěrům posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační setrval na svých předchozích závěrech a ztotožnil se s hodnocením soudu. V řízení byly správními orgány i soudem zhodnoceny všechny důkazy.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž dovodil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] Kasační stížnost není přijatelná.

[13] Rozsudek krajského soudu je přezkoumatelný a náležitě odůvodněný, přičemž závěry v něm obsažené se nikterak nevymykají z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. Soud vycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu a řádně se zabýval všemi žalobními body.

[14] Stěžovatel napadal v kasační stížnosti především závěry posudkové komise, která posuzovala jeho zdravotní stav. Je toho názoru, že posudková komise nezohlednila všechny jeho zdravotní obtíže, což vedlo k nesprávnému stanovení data počátku invalidity.

[15] K těmto námitkám kasační soud předesílá, že dle ustálené judikatury je posouzení vzniku invalidity otázkou odbornou, medicínskou, a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb. NSS, ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004-58, ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009 - 46; či ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20). Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny k posouzení poklesu pracovní schopnosti a zaujetí posudkových závěrů o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku.

[16] Při přezkumu rozhodnutí týkajících se invalidního důchodu je úkolem krajských soudů, potažmo Nejvyššího správního soudu, vyhodnotit, zda je z lékařských posudků a zejména z posudků posudkové komise ministerstva zřejmé, že byl stav žadatele o invalidní důchod komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace s přihlédnutím ke všem tvrzeným obtížím, zda je posudkový závěr náležitě, přesvědčivě a srozumitelně zdůvodněn. Správní soud je povinen rozhodovat na základě úplně zjištěného skutkového stavu, který je dostatečným podkladem pro jeho rozhodnutí. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, nemůže správní soud nahradit vlastní úvahou. Nemá pro to potřebné odborné znalosti. Může si ale vyžádat doplnění posudku, vyhotovení srovnávacího posudku jinou komisí ministerstva nebo uložit vypracování revizního posudku (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2021, č. j. 1 Ads 252/2020 – 25 nebo ze dne 25. 8. 2022, č. j. 1 Ads 156/2021-43).

[17] Posudek posudkové komise je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je správní soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi a své posudkové závěry náležitě odůvodnila, aby byly přesvědčivé i pro soud, který nemá (a ani nemůže mít) odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, č. 526/2005 Sb. NSS, a ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016-57).

[18] Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na svůj mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna (srov. např. již shora uvedený rozsudek č. j. 6 Ads 11/2013-20, či rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003-136).

[19] Jak již bylo uvedeno výše, požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy.

[20] Krajský soud v napadeném rozsudku zcela přesvědčivě popsal, jak hodnotil ve spise obsažené odborné podklady, zejména pak posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, odboru posudkové služby v Hradci Králové a dřívějšího posudku téže komise ze dne 16. 7. 2020.

[21] Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem uzavírá, že žalovaný objektivně hodnotil všechny odborné podklady založené ve spise a přezkoumatelným způsobem odůvodnil své závěry. Zároveň se posudek posudkové komise vypořádal se

pokračování

všemi stěžovatelem doloženými lékařskými zprávami. Odborné posudky shledal krajský soud i Nejvyšší správní soud úplnými, přesvědčivými a správnými ve smyslu opakovaně zmíněného rozsudku č. j. 6 Ads 11/2013-20.

[22] K otázce vzniku invalidity stěžovatele se pak úzce váže otázka splnění potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod. Potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku stanovuje přímo zákon, a to v § 40 zákona o důchodovém pojištění. Tato podmínka je tedy stanovena zákonem a při jejím posouzení se postupuje formálně s přihlédnutím k době pojištění žadatele. Při rozhodování o nároku na invalidní důchod proto nelze přihlížet ke specifikům daného případu a potřebám žalobce, nýbrž pouze k naplnění podmínek stanovených zákonem (viz například rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 6 Ads 22/2006-73, č. 2252/2011 Sb. NSS, rozsudek ze dne 12. 12. 2019, č. j. 9 Ads 375/2018-38). Krajský soud se zabýval otázkou naplnění podmínky pro vznik nároku na invalidní důchod zcela v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, od které soud v nyní souzené věci neshledal důvod se odchýlit.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele – nejedná se o otázku, která dosud nebyla řešena judikaturou, byla řešena rozdílně, případně vyžadovala učinit judikaturní odklon, a nejde ani o případ zásadního pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto podanou kasační stížnost v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[24] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 a 2, ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nemá však právo na náhradu řízení podle § 60 odst. 2 s. ř. s.

[25] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ustanoven zástupcem Mgr. Vilém Vinopal, advokát. Toto zastoupení trvalo i v řízení o kasační stížnosti a odměnu zástupce platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o kasační stížnosti učinil ustanovený zástupce jeden úkon (doplnění kasační stížnosti), za nějž mu náleží odměna ve výši 1 000 Kč dle § 11 odst. 1 písm. d) a § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč dle § 13 odst. 4 téže vyhlášky. Ustanovený zástupce je plátcem DPH, proto je třeba zvýšit celkovou částku o 273 Kč. Celková částka odměny a náhrady hotových výdajů pak činí 1 573 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. listopadu 2022

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu

